

LATVIJAS REPUBLIKAS FISKĀLĀS DISCIPLĪNAS PADOME

Reģ.nr. 90010248231; Smilšu ielā 1-512, Rīgā, LV-1919
tālrunis: (+371) 6708 3650; e-pasts: info@fdp.gov.lv; mājaslapa: http://fdp.gov.lv

RĪGĀ

18.12.2015. _____ Nr. 1-02/1016 _____

Uz _____ Nr. _____

**Latvijas Republikas
12. Saeimas priekšsēdētājam
Inārai Mūrniecei**
e-pasts: saeima@saeima.lv

**Latvijas Republikas
Ministru kabineta
priekšsēdētājam
Laimdotai Straujumai**
e-pasts: vk@mk.gov.lv

**Latvijas Republikas
12. Saeimas Budžeta un finanšu (nodokļu)
komisijas priekšsēdētājam
Kārlim Šadurskim**
e-pasts: budzeta.komisija@saeima.lv

**Latvijas Republikas
Finanšu ministram
Jānim Reiram**
e-pasts: pasts@fm.gov.lv

Cienījamā Mūrnieces kundze,
Cienījamā Straujumas kundze,
Godātais Šadurska kungs,
Godātais Reira kungs,

Fiskālās disciplīnas likuma 11.panta prasību izpildes pārbaude

Saskaņā ar Fiskālās disciplīnas likuma (FDL) 28.panta septīto daļu Fiskālās disciplīnas padome sagatavo un iesniedz Saeimai un Ministru kabinetam viedokli fiskālās politikas jautājumos, ja atzīst tos par būtiskiem FDL normu ievērošanai.

Saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Regulu (ES) Nr. 473/2013 par kopīgiem noteikumiem budžeta plānu projektu uzraudzībai un novērtēšanai un pārmērīga budžeta deficīta novēršanai eirozonas dalībvalstīs

(Regula 473/2013¹) 5.panta otrās daļas a) apakšpunktu neatkarīga struktūra sniedz publiskus izvērtējumus attiecībā uz tādu apstākļu iestāšanos, kuru dēļ ir iedarbināts korekcijas mehānisms. FDL 11.pants ietver korekcijas mehānisma nosacījumus nacionālajā likumdošanā.

FDL aptver fiskālo nosacījumu abas puses – preventīvo un koriģējošo – tāpat kā Budžeta pakts², kas tika pieņemts jau mācoties no 2007.-2009. gadu ekonomiskās krīzes kļūdām. Preventīvās prasības attiecas uz fiskālo nosacījumu ievērošanu budžeta sagatavošanas un pieņemšanas procesā, savukārt koriģējošās prasības paredz papildu ierobežojumus, kas izriet no budžeta izpildes rezultātiem. Tāpēc FDL noteiktās koriģējošās prasības attiecas uz situācijas novērtējumu, analizējot, kādā mērā valdība ir bijusi spējīga sekot fiskālajiem mērķiem, kas ir noteikti Vidēja termiņa budžeta ietvara (VTBI) likumos, novēršot fiskālo principu pārkāpšanu budžeta izpildes procesā.

FDL koriģējošās prasības (11.pants) nosaka fiskālās bilances augšupejošu korekciju par 0,5% no IKP trešajā gadā pēc brīža, kad tiek fiksēts, ka uzkrātā negatīvā novirze no fiskālās bilances pārsniedz 0,5% no IKP. FDL Pārejas noteikumu 7.punkts nosaka 2013.gadu kā atskaites gadu, sākot ar kuru tiek aprēķināta uzkrātā budžeta bilances novirze pret noteikto VTBI.

Vienlaikus jāmin, ka korekcijas mehānisms netiek pielietots, ja izlaižu starpības ir negatīvas, t.i., ja gadam, uz kuru būtu jāplāno budžeta koriģēšana, tiek prognozēta ekonomikas attīstība zem sava potenciāla. Šādā gadījumā korekcijas mehānisma pielietošana netiek atcelta, bet tiek pārcelta uz laiku, kad ekonomika attīstīsies virs sava potenciāla, uzrādot pārkaršanas pazīmes. Valdībai ir tiesības īstenot brīvāku fiskālo politiku, stimulējot ekonomiku tās atdzišanas vai lēnas izaugsmes periodos. Makroekonomikas prognozes, uz kurām tika balstīts 2016./18. VTBI, fiksēja Latvijas ekonomiku kā tādu, kas darbojas nedaudz zem sava potenciāla. Padome vērš uzmanību uz vairākiem faktoriem, kas varētu liecināt par Latvijas ekonomikas atrašanos virs sava potenciāla jau tuvākajā laikā (tostarp nullei tuvā cikliskā bezdarba komponente, darba samaksas kāpuma temps, kas jau ilgstoši ir pārsniedzis produktivitātes pieauguma tempu, Latvijas ekonomikas kontekstā augstais ražošanas jaudu noslodzes rādītājs).

2013. un 2014. gadu budžetu izpilde ir vērtējama kā samērā atbilstoša plānotajam VTBI (minētajiem gadiem budžeta bilances novirzes no plāna uzkrātā vērtība bija -0,1 % no IKP). 1.tabulā doti FDL 11.pantā minēto novērtēšanas kritēriju aprēķini par 2013. un 2014.gadiem (Finanšu ministrijas (FM) aprēķins) un par 2015.-2017.gadiem (Padomes prognozes, balstītas uz FM datiem). Aprēķini liecina, ka budžeta izpildes rādītāji 2013.gadā bija labāki nekā plānots, savukārt 2014.gadā – vājāki. Šo divu gadu summētais rezultāts veido negatīvu novirzi (30,7 milj. eiro apjomā) no VTBI noteiktajiem mērķiem.

Diemžēl budžeta izpildes rezultāti 2015.gadā turpina pasliktināties, uzrādot būtisku plānotā budžeta deficīta pārsniegumu. FM prognozes par 2015.gadu norāda, ka valdība nonāk bīstami tuvu vispārējās valdības fiskālās bilances līmenim, pie kura stājas spēkā FDL 11.pantā noteiktais korekcijas mehānisms. Atbilstoši FM septembra prognozēm par 2015.gada budžeta izpildes rezultātiem³ tikai neliela novirze (6,1 milj. eiro apmērā) no šobrīd prognozētās fiskālās bilances rezultāta vai neliela 2015.gada nominālā IKP lejupvērsta svārstība var izsaukt korekcijas mehānisma stāšanos spēkā.

¹ Regula 473/2013 pieejama: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV-EN/TXT/?qid=1446562236138&uri=CELEX:32013R0473&from=LV>, skatīta: 16.12.2015.

² Budžeta pakts, pieejams: <http://www.consilium.europa.eu/lv/european-council/pdf/treaty-on-stability-coordination-and-governance-tscg/>, skatīts: 14.12.2015.

³ Prognozes atjaunotas 2015.gada septembra beigās, prezentējot gadskārtējā 2016.gada budžeta plānu un VTBI.

1.tabula. Fiskālās disciplīnas likuma 11.panta prasību izpildes pārbaude

		2013.	2014.	2015.	2016.	2017.
		izpilde		proгноzes		
1.	IKP nominālajās cenās, milj. eiro	23 221,9	24 059,7	24 841,6	26 126,5	27 750,2
2.	Vispārējās valdības budžeta faktiskā strukturālā bilance, % no IKP	-1,2	-1,4	-1,37	-0,86	-1,00
3.	Vispārējās valdības budžeta faktiskā strukturālā bilance, milj. eiro	-267,8	-327,5	-340,9	-223,6	-277,5
4.	Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, % no IKP	-1,3 ⁴	-1,0 ⁵	-1,0 ⁶	-0,9 ⁷	-1,0 ⁸
5.	Minimālā plānojamā vispārējās valdības budžeta strukturālā bilance, milj. eiro	-313,2	-251,4	-253,5	-223,6	-277,5
6.	Gada novirze, milj. eiro (3.-5.)	45,5	-76,2	-87,4	0,0	0,0
7.	Uzkrātā bilanču noviržu summa visiem gadiem sākot no 2013.g., milj. eiro	45,5	-30,7	-118,1	-118,1	-118,1
8.	Uzkrātā bilanču noviržu summa visiem gadiem sākot no 2013.g., % no IKP	0,2	-0,1	-0,48	-0,45	-0,43
9.	Rezerve līdz 0,5% no IKP griestu sasniegšanai, milj. eiro			6,10	12,52	20,64

Avots: 2013.-2014.gads – FM vispārējās valdības strukturālās bilances izpildes novērtējums atbilstoši FDL 11.panta nosacījumiem; 2015.-2017.gads – Padomes novērtējums, balstoties uz FM prognozēm par VTBI 2016.-2018.gadam.

Pastāv risks, ka pēc 2015.gada budžeta izpildes novērtējuma⁹ vispārējās valdības strukturālās bilances uzkrātā negatīvā novirze pārsniegs noteikto 0,5% no IKP sliekšni. Tādā gadījumā korekcijas mehānisms attieksies uz 2018./20. VTBI, un tiks apstiprināts 2017.gadā, paredzot budžeta korigēšanu un palielinot budžeta bilanci 2020. gadā.

Padome uzsver nepieciešamību reālistiski novērtēt valdības ieņēmumu plānus, kā arī fiskālo risku ietekmi uz vispārējās valdības strukturālo bilanci. Lai novērstu negatīvo noviržu uzkrāšanos no vispārējās valdības fiskālās bilances mērķiem laika gaitā, valdībai jāspēr konkrēti soļi. Ieņēmumus veicinošiem un izdevumus samazinošiem pasākumiem jāpievēršas ne tikai budžeta pieņemšanas laikā, bet arī budžeta izpildes procesā. Būtisks preventīvs solis, lai izvairītos no negatīvās novirzes uzkrāšanās, ir fiskālo risku novērtēšana un atbilstošas fiskālā nodrošinājuma rezerves iekļaušana budžetā.

Ja 2014. gada fiskālās bilances negatīvo novirzi no mērķa daļēji kompensē 2013. gada pozitīvais rezultāts, Padomei rada bažas sagaidāmie 2015. gada budžeta izpildes rezultāti, kas var novest pie budžeta korekcijām, plānojot 2017./20. VTBI. Tas uzsver nepieciešamību pēc atbildīgas fiskālās politikas un pieturēšanās pie fiskālajiem mērķiem kā budžeta pieņemšanas procesā, tā arī izpildes gaitā.

Padomes priekšsēdētājs

Jānis Platais

⁴ Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2013., 2014. un 2015.gadam, pieejams: <https://www.vestnesis.lv/op/2012/192.2?search=on>, skatīts: 14.12.2015.

⁵ Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2014., 2015. un 2016.gadam, pieejams: <https://www.vestnesis.lv/index.php?menu=doc&id=262267>, skatīts: 14.12.2015.

⁶ Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2015., 2016. un 2017.gadam, pieejams: <https://www.vestnesis.lv/ta/id/271302-par-videja-termiņa-budzeta-ietvaru-2015-2016-un-2017-gadam>, skatīts: 14.12.2015.

⁷ Šīgada ietvara likums.

⁸ Turpat.

⁹ Atbilstoši FDL 11. pantam, FM aprēķinās faktisko vispārējās valdības budžeta strukturālo bilanci 2015. gadam līdz 2016. gada 1.decembrim.